

Poznań, 3 maja, 2021 r.

prof. Mirosław Pawłowski
Instytut Sztuk Pięknych
Uniwersytet Rzeszowski

Ocena rozprawy doktorskiej Pana mgr. Piotra Gryza sporządzona w związku z przewodem doktorskim wszczętym w dziedzinie sztuk plastycznych w dyscyplinie artystycznej sztuki piękne, uchwałą Rady Wydziału Grafiki i Malarstwa z dnia 13.11.2018 r. procedowanym przez Akademię Sztuk Pięknych im. Władysława Strzemińskiego w Łodzi

Dnia 16 kwietnia 2021 roku (w oparciu o uchwałę numer 17/2021 Rady ds. Stopni ASP im. Władysława Strzemińskiego w Łodzi) zostałem powołany jako recenzent rozprawy doktorskiej mgr. Piotra Gryza, którego przewód doktorski został wszczęty w dniu 13 listopada 2018 r. przez Radę Wydziału Grafiki i Malarstwa ASP im. Wł. Strzemińskiego w Łodzi.

PODSTAWY PRAWNE

1. Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 19 stycznia 2018 r. w sprawie szczegółowego trybu i warunków przeprowadzania czynności w przewodzie doktorskim, w postępowaniu habilitacyjnym oraz w postępowaniu o nadanie tytułu profesora (Dz. U. z 2018 r., poz. 261).
2. Ustawa z dnia 3 lipca 2018 r. Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 30.08.2018 r. poz. 1669 z późniejszymi zmianami).

TEMAT ROZPRAWY

Projekt cyfrowej platformy edukacyjnej dotyczącej podstaw typografii.

PROMOTOR ROZPRAWY

prof. Sławomir Kosmyńka

SYLWETKA DOKTORANTA

Pan Piotr Gryz ukończył studia na Politechnice Łódzkiej na Wydziale Fizyki Technicznej Informatyki i Matematyki Stosowanej (kierunek Informatyka, specjalność Grafika Komputerowa i Multimedia) w 2006 r. W tym samym roku otrzymał dyplom inżyniera oraz tytuł magistra. W 2006 roku podjął pracę jako asystent prof. Jacka Nowotarskiego w Pracowni Obrazu Komputerowego na Wydziale Grafiki i Malarstwa w Akademii Sztuk pięknych im. Władysława Strzemińskiego w Łodzi. W 2013 r. rozpoczął niestacjonarne studia magisterskie również na Wydziale Grafiki i Malarstwa. W 2016 r. otrzymał tytuł magistra sztuki z wyróżnieniem. Po pomyślnie zdanych egzaminach wstępnych w 2016 r., mgr Piotr Gryz rozpoczął studia doktoranckie. W 2018 roku Rada Wydziału Grafiki i Malarstwa w wyniku głosowania zdecydowała o wszczęciu przewodu doktorskiego mgr Piotra Gryza.

Piotr Gryz zdał wymagane egzaminy doktoranckie, uzyskując ocenę bardzo dobrą z języka angielskiego, celującą z dyscypliny dodatkowej (estetyka) oraz ocenę bardzo dobrą z dyscypliny podstawowej.

Nagrody

Mgr Piotr Gryz jest laureatem indywidualnej Nagrody Rektora ASP w Łodzi III stopnia w 2012 roku i zespołowej III-go stopnia w 2016 r. W tym samym roku uzyskał Stypendium dla Najlepszych Doktorantów.

Wystawy

Piotr Gryz w latach 2011–2017 zorganizował 4 wystawy indywidualne:

2017

- *The Void*, grafika cyfrowa, Galeria Ogród Sztuki
- *ID3*, wystawa projektów identyfikacji wizualnych, Galeria Pod Napięciem WEEIA Politechnika Łódzka

2016

- Wystawa w Galerii im. K. Kobro, Akademia Sztuk Pięknych im. W. Strzemińskiego w Łodzi – prezentacja realizacji dyplomowej z zakresu projektowania graficznego i aneksu malarskiego

2011

- *Piotr Gryz: Grafika* – Galeria Pod Napięciem, Łódź

Ponadto brał udział w 12 wystawach zbiorowych, głównie lokalnych w Łodzi i okolicach oraz w jednej prezentacji zagranicznej w Niemczech:

2018

- „Wspólna przestrzeń 2 – wystawa prac studentów DSŚ ASP w Łodzi”, Galeria ASP w Łodzi

2017

- „X Pejzaż Malowany Ziemi Łódzkiej” – wystawa poplenerowa, Łódzki Dom Kultury
- „Portret Miasta II”, wystawa poplenerowa, Galeria Ogród Sztuki, Konstancin Łódzki
- „Wspólna przestrzeń – wystawa prac studentów DSŚ ASP w Łodzi”, Galeria ASP w Łodzi
- „IX Pejzaż Malowany Ziemi Łódzkiej”, wystawy poplenerowe: Radomsko, Parzęczew, Ksawerów, Leśmierz

2015

- Wystawa poplenerowa VIII Otwartego Międzynarodowego Pleneru Malarskiego „Pejzaż malowany Ziemi Łódzkiej”, Łódzki Dom Kultury

2014

- Wystawa poplenerowa VII Pleneru „Pejzaż malowany Ziemi Łódzkiej”, Salezjańska Szkoła Muzyczna w Lutomierniku
- „Pracownia Obrazu Cyfrowego”, Galeria Ogród Sztuki, Konstancin Łódzki

2013

- Wystawa Pracowni Obrazu Cyfrowego, Galeria Ogród Sztuki, Konstancin Łódzki

2012

- Wystawa Katedry Multimediów, Muzeum Kinematografii, Łódź
- Phantasmatic Journeys – wystawa Katedry Multimediów, Galerie Zero, Berlin, Niemcy
- „Potencjał współczesnej grafiki”, Społeczna Akademia Nauk, Łódź

2011

- 22. Międzynarodowy Festiwal Komiksu i Gier w Łodzi – wystawa pokonkursowa, Łódzki Dom Kultury

Działalność badawcza, popularyzatorska i organizacyjna kandydata:

2018

- Udział w konferencji TYPO BERLIN 2018 Trigger, International Design Conference, Berlin, Niemcy
- „Emptiness: Dorota Stolarska, Konrad Kultys, Paweł Maciak, wystawa fotografii.” Kurator, tekst kuratorski, organizacja wystawy, projekt katalogu wystawy. Galeria Pod Napięciem
- Projekt monografii: „Metal is Cool”, Wydział Grafiki i Malarstwa ASP w Łodzi/ Galeria Pod Napięciem.
- Projekt katalogu wystawy: „Punkty widzenia...”, Galeria Pod Napięciem

2017

- Projekt katalogu wystawy: „Kreska i plama. Wystawa prac rysunkowych Ireneusza Rolewskiego”, Galeria Pod Napięciem

- Zakończenie pracy badawczej z Funduszy MNiSW w ramach dotacji celowej na prowadzenie badań naukowych służących rozwojowi młodych naukowców, „Badanie możliwości łączenia technik cyfrowych i fotochemicznych w pracy artystycznej” i publikacja opracowania „Cyjanotypia i kalotypia w artystycznej grafice cyfrowej”
- Sympozjum „Edukacja Przez Sztukę” - projekt logotypu i druków (plakat, program, materiały cyfrowe social media). Akademia Sztuk Pięknych im. W. Strzemińskiego w Łodzi.
- Projekt katalogu wystawy: „Commonness – subiektywne wizje miejsca. Iwona Sulikowska i Witold Gietzyngier”, Galeria Pod Napięciem
- Udział w konferencji TYPO BERLIN 2017
- Projekt katalogu wystawy „When design meets time – Wystawa prac studentów pracowni Komunikacji Wizualnej Wydział Wzornictwa i Architektury Wnętrz”, Galeria Pod Napięciem.
- Projekt katalogu wystawy: „ID3”, Galeria Pod Napięciem
- Projekt graficzny i typograficzny monografii: Katarzyna Caban-Piaskowska „Struktury sieciowe”, wyd. Wydział Tkaniny i Ubioru ASP w Łodzi
- Projekt katalogu wystawy: „Interpretacje Rzeczywistości. Wystawa prac studentów Pracowni Interpretacji Druku Wydział Sztuk Wizualnych ASP w Łodzi”, Galeria Pod Napięciem
- „Kreatywni 3” – Plakat do wystawy prac uczestników Akademii Kreatywnego Seniora. Galeria Aula, Centrum Promocji Mody, Łódź
- Projekt katalogu wystawy: „Formy malarskie – Wystawa prac uczestników Akademii Kreatywnego Seniora ASP w Łodzi”, Galeria Pod Napięciem
- Tekst krytyczny w katalogu do wystawy „Vertical & Horizontal. Jakub Balicki plakaty z lat 1996-2016” 2016
- Projekt katalogu wystawy: „OUT OF FRAME. Prace studentów z Pracowni Projektowania Krojów Pism i Liternictwa”, Galeria Pod Napięciem 2015
- „Joanna Paljocha – grafika”, projekt druków (plakat, zaproszenia), Galeria odNowa, Akademia Sztuk Pięknych im. W. Strzemińskiego w Łodzi.
- „Pain(t)less” wystawa Pracowni Obrazu Cyfrowego. Galeria Pod Napięciem, Łódź (kurator, tekst w katalogu, organizacja) 2014
- „Pracownia Obrazu Cyfrowego”, kurator, projekt druków – Galeria Pod Korabiem, Łask
- „Pracownia Obrazu Cyfrowego”, współorganizacja – Galeria Ogród Sztuki, Konstancin Łódzki 2013
- „Wystawa Pracowni Obrazu Cyfrowego”, kurator, opracowanie plastyczne plakatu i druków – Galeria Ogród Sztuki, Konstancin Łódzki
- „Rocznik 12”, komisarz wydziałowy – Centralne Muzeum Włókiennictwa, Łódź 2012
- „Art-implant społeczny” (w ramach Mediations Biennale), konferencja międzynarodowa
- Prowadzenie wykładu pt.: „Wykorzystanie techniki anaglifowej w wizualizacji architektonicznej” oraz warsztatu: „Anaglif – techniki powoływania”, Społeczna Akademia Nauk, Łódź
- Finalizacja projektu badawczego w ramach KBN: „Wykorzystanie tradycyjnych i monitorowych tabletek graficznych w nauczaniu multimediów w uczelni artystycznej”, Akademia Sztuk Pięknych im. W. Strzemińskiego, Łódź
- „Rocznik 11”, komisarz wydziałowy, Centralne Muzeum Włókiennictwa, Łódź 2011
- „Rocznik 10”, komisarz wydziałowy, Centralne Muzeum Włókiennictwa, Łódź 2010
- „Rocznik 09”, komisarz wydziałowy, Centralne Muzeum Włókiennictwa, Łódź

OCENA ROZPRAWY DOKTORSKIEJ

Ocena obejmuje analizę części teoretycznej i projektowej. Praca doktorska Pana mgr. Piotra Gryza pt. *Projekt cyfrowej platformy edukacyjnej dotyczącej podstaw typografii* liczy łącznie 259 stron: część polska to 179 stron, a wersja angielską – 80 str.

Całość składa się ze Wstępu i 4 rozdziałów: I – Kontekst ogólny, II – Założenia, III – Projekt portalu i IV – Podsumowanie. Ponadto zawiera: Bibliografię, Źródła internetowe, Spis ilustracji, Dodatek A: Treść ankiety i Dodatek B: Przykładowe hasła leksykonu. Na końcu autor umieścił English Version.

Część teoretyczna

Część teoretyczna obejmuje rozdział I – *Kontekst ogólny* i rozdz. II – *Założenia*. Zagadnienia, jakie autor porusza na wstępie, to: *Droga do post-medialnej typografii cyfrowej, Świadomość typograficzna, Obecne trendy w Polsce i Edukacja typografii w szkołach podstawowych i średnich*.

Na początku doktorant przedstawia ogólny kontekst społeczny omawianego problemu. Stopniowo charakteryzuje środowisko, w którym projekt się tworzył oraz jego wpływ na temat i realizację. Dalej przedstawił szeroko współczesne trendy i problemy związane z badanym zagadnieniem z ukierunkowaniem na potencjalnych odbiorców tego projektu.

Kolejna II część rozprawy to *Założenia*. W niej autor skupia się na założeniach wstępnych projektu i analizuje badanie ankietowe, które przeprowadził w środowisku przyszłych użytkowników portalu. Pod tym kątem dokonuje przeglądu istniejących już rozwiązań dotyczących typografii funkcjonujących w polskim i obcojęzycznym Internecie. Analiza ta dotyczy funkcji informacyjnych, publicystycznych i społecznościowych wybranych portali internetowych oraz preferencji ankietowanych osób pod kątem oczekiwanych przez nich funkcjonalności.

Na koniec tych rozważań doktorant dokonał analizy wybranych polskich podręczników dotyczących podstaw typografii i na tej bazie ustanowił zakres tematyki, który powinna obejmować podstawowa wersja części encyklopedycznej portalu.

Część projektowa

Główną częścią pracy doktorskiej Pana Piotra Gryza jest rozdział III – *Projekt portalu*, który dotyczy właściwego projektu graficznego tej witryny.

Analizując projekt Pana Gryza należy na początku zaznaczyć, że my jako użytkownicy Internetu, jesteśmy już przyzwyczajeni do określonych rozwiązań funkcyjnych i wizualnych w sieci. Dobry projektant stara się ich nie zmieniać, lecz raczej wykorzystywać je i rozwijać. Takim tropem myślenia – jak miemam – stara się podążać autor projektu, mówiąc: „Najnowocześniejsze kanały informacyjne oparte na cyfrowych rozwiązaniach wciąż bazują na wielowiekowej tradycji piśmienniczej.”

Celem projektu jest graficzne i funkcjonalne zaprojektowanie cyfrowej platformy edukacyjno-społecznościowej, dotyczącej podstawowych zagadnień projektowania typograficznego. W założeniu autora portal jest kierowany do studentów zainteresowanych typografią. W tym kierunku podążały autorskie badania ankietowe nad tą grupą użytkowników oraz pedagogów łódzkiej ASP. Autor precyzuje: „Jako założenie dla grupy bazowej przyjąłem ok. 50% udział studentów różnych kierunków. Próbę chciałbym dopełnić ok. 30% osobami zawodowo związanymi z typografią (pedagodzy, projektanci, operatorzy DTP). Pozostałą część mogli by stanowić badani nie związani bezpośrednio z tematem i uczący się na niższych szczeblach edukacji.”

Otrzymane wyniki pozwoliły doktorantowi na opracowanie założeń i konstrukcji portalu. Następnie dokonał ankietyzacji dotyczącej dostępnych publikacji książkowych i przeglądu wybranej bibliografii, funkcji stron www i sieci społecznościowych oraz wyznaczył wstępny zakres tematyczny projektowanej platformy.

Kolejnym krokiem było określenie podstawowych elementów składowych strony, takich jak:

- organizacja danych i funkcjonalności
- identyfikacja graficzna
- architektura informacji i system etykietowania
- menu
- główne kategorie menu
- wyszukiwarka

- kompozycja strony
- typografia
- kolorystyka

Opierając się na fachowej literaturze, inspirowane słowami Krzysztofa Lenka: „Różne rodzaje map (stron) oraz diagramów są tworzone w różnych celach. [...] Jedną z grup to mapy (strony) tworzone na potrzeby komunikacji pomiędzy projektantem a klientem. To grupa, którą zwykli użytkownicy stron rzadko oglądają. To bardzo ogólna mapa (strona) opisująca cały serwis z większym naciskiem na pokazanie hierarchii niż szczegółowych detali wewnętrznych.”¹

Ta inspiracja pozwoliła autorowi skonstruować portal o szerokim zakresie merytorycznym i jednocześnie bardzo logiczny w swojej warstwie użytkowej. Wybrane grupy główne obejmują: zarys historyczny, podstawowe pojęcia kaligrafii, podstawowe pojęcia liternictwa, projektowanie krojów: budowa liter i ich elementów, podstawowe cechy i parametry pisma, rodzaje alfabetów i ich użycie, podział i zastosowanie grup krojów pisma, elementy architektury strony, siatki konstrukcyjne (grid), podstawowe pojęcia i zasady składu tekstu, logika i hierarchia tekstu, a style typograficzne, elementy nawigacyjne, dodatkowe i ozdobne, elementy mikrotypografii (kerning, justowanie), zasady doboru i łączenia krojów, zagadnienia czytelności tekstów, przygotowanie tekstu do składu (redakcja i korekta), praca z grafiką rastrową na potrzeby druku (ilustracje), podstawowe techniki druku, elementy przygotowania do druku (dtp), metodologia tworzenia krojów cyfrowych, indeks nazwisk, katalog istotnych krojów, indeks znaków i polecane lektury (bibliografia).

Jak widać z powyższego zestawu, zakres zagadnień ujętych w mapie serwisu jest przeogromny i bardzo wszechstronny. Przekonuje mnie precyzja i logika budowania tego projektu – każdy element jest wynikiem wspomnianej analizy i przemyślanego układu funkcjonalnego. Całość jest skonstruowana na przejrzystej siatce z zachowaniem odpowiednich świąteł i interlinii w minimalistycznej konwencji wbudowanej w elastyczny system modularny. Nie znajdziemy tu zbędnych „ozdóbek” czy innych „świecidełek”. Kolorystyka projektu jest oszczędna (czarny, żółty oraz dwa rodzaje szarości) i powoduje pozytywne wrażenie. Fonty i hierarchia ich zastosowania w poszczególnych grupach w pełni przekonują. W projekcie autor użył następujących krojów pisma: tytuły artykułów złożono krojem IBM Plex Serif Bold 52/68 pt., teksty lead’ów, krojem IBM Plex Sans Medium 25/38 pkt., teksty główne artykułów złożono krojem IBM Plex Serif Light 23/38 pt., teksty pomocnicze, notki encyklopedyczne, lead’y w kaflach złożono krojem IBM Plex Sans Regular 16/24 pt., tytuły artykułów w kaflach krojem IBM Plex Serif Bold 21/24 pt., a nazwiska autorów krojem IBM Plex Sans Extra Light Italic 18/24 pkt. Jest to słuszna decyzja, bowiem teksty z ich użyciem są czytelne i przejrzyste, bo jak autor napisał: „Najnowocześniejsze kanały informacyjne oparte na cyfrowych rozwiązaniach wciąż bazują na wielowiekowej tradycji piśmienniczej” i to stanowi ich podstawę. Warto dodać, iż ikony i piktogramy zaprojektowano w odpowiedniej kolorystyce i stylistyce, przez co pozytywnie wpisują się w całość projektu, budując jego charakter graficzny.

Podziały ekranu z przewidywaniem wyświetlania na różnych rozdzielczościach (zastosowanie responsywności czyli „elastycznego layoutu” dopasowującego się do rozdzielczości urządzenia, na którym wyświetlana jest strona) są logiczne i dobrze komponują się graficznie, nie tracąc nic z projektu wyjściowego.

Funkcjonalność portalu została określona następująco:

- Strona powitalna
- Strona główna
- Szukaj
- Czytelnia
- Galeria
- Leksykon
- Agora
- Mappedia
- Społeczność

¹ P. Kahn, K. Lenk, Mapping Websites: *Digital Media Design*, Rockport Publishers, 2001.

- Skrzynka
- Profil
- Ścianka
- Szuflada
- Edytor artykułów

Wydaje się, że ten zakres w pełni sprostą wymaganiom odbiorców, dając im pełne *spectrum* możliwości. W załączonej do dokumentacji wersji demo można prześledzić i przetestować (oczywiście w roboczym zakresie) zasadę i logikę działania projektowanego portalu. We wszystkich odsłonach założenia projektowe sprawdzają się, nie burząc podstawowego porządku. Strona internetowa musi być tak przemyślana i zaprojektowana, aby odbiorca nie gubił się w natłoku zamieszczonych informacji. Poza tym typografia powinna sprawiać wrażenie logiki i uporządkowania. Sądzę, że Pan Piotr Gryz spełnił te oczekiwania i wywiązał się z tego zadania doskonale. Ogrom pracy włożony w analizę i selekcję poszczególnych działań oraz grup zagadnień zaowocował przemyślanym i atrakcyjnym graficznie projektem. Zapoznając się z dostarczonym materiałem projektowym i jego opisem, jestem przekonany, że mamy do czynienia z dojrzałym i odpowiedzialnym projektantem, który nie traktuje stawianych mu zadań powierzchownie. Potwierdzeniem moich odczuć jest omawiana praca doktorska Pana Gryza.

PODSUMOWANIE

Praca doktorska Pana Piotra Gryza pt. *Projekt cyfrowej platformy edukacyjnej dotyczącej podstaw typografii* to precyzja i logika budowania projektu graficznego – każdy element jest tu wynikiem dogłębnej analizy i przemyślanego układu funkcjonalnego oraz wizualnego.

KONKLUZJA

Po szczegółowym zapoznaniu się z dorobkiem projektowym, pracą doktorską oraz po przejrzaniu dokumentacji, rozważając kwalifikacje kandydata, stwierdzam jednoznacznie, że zgodnie z Ustawą o stopniach naukowych i tytule naukowym w zakresie sztuki (Dz.U. z 2018 poz. 261), wszystkie wymagane elementy uzasadniają przyznanie Panu mgr. Piotrowi Gryzowi stopnia doktora w dziedzinie sztuki w dyscyplinie sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki.

Z takim wnioskiem zwracam się do Rady ds. stopni Akademii Sztuk Pięknych im. Wł. Strzemińskiego w Łodzi.

prof. Mirosław Pawłowski